

Structuri constitutive (stereotipe?) în psalmi. Analiză a psalmilor de tânguire individuali (1-75)

Georgiana DIACONIȚA
Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava

Abstract: As prayers born from deep sorrow, from a wandering off from the Path and a “fading of soul”, the wail psalms differentiate themselves from other psalm categories, on the one hand, through tone. Born from the thirst for God, the wail and the repentance represent not only a state of penitence, but also a secret process of recognition, assumption, return, re-finding, at the end of which lies the metanoia and the light from which joy, reconciliation, trust and contentment emerge. On the other hand, the wail psalms have a different structure as compared to other psalms. The present scientific paper aims to identify to what extent the constituent structure of the wail psalms has recurrent items. Furthermore, it aims to analyse the way in which the structure of one wail psalm is similar to others of the same kind, and whether this feature becomes (or not) a stereotypical trait for the psalms under analysis.

Keywords: *psalms, wail, constituent structure, stereotypical trait, recurrent item.*

Motto:

„Inima mea s-a tulburat întru mine
și frica morții a căzut asupra mea,
teamă și tremur au venit peste mine
și întuneric m-a acoperit.
Și am zis: «Cine-mi va da aripi ca de porumbel
ca să zbor și să mă odihnesc?»
[Psalmul 54, 4-6 apud Anania, 2009:675]

I. Psalmul. Sfânta Evanghelie după Ioan se deschide astfel: „Întru-nceput era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Cuvântul Dumnezeu era. Acesta era dintru-nceput la Dumnezeu; toate printr-Însul s-au făcut și fără El nimic nu s-a făcut din ceea ce s-a făcut.” [Ioan I, 1-3 apud Anania, 2009:1556]. Înțelegem, astfel, că sorgința cuvântului este divină, că atunci, „La-nceput, pe când ființă nu era, nici neființă, / Pe când totul era lipsă de viață și voință, / Când nu s-ascundea nimica, deși tot era ascuns... / Când pătruns de sine însuși odihnea cel nepătruns”, așa cum citim în Scrisoarea I a lui Mihai Eminescu, Dumnezeu era Însuși Cuvântul. Hărăzită cu darul

Logosului, ființa umană – singura care poartă acea „părticică divină” – va năzui mereu spre absolut și spre desăvârșire, utilizând cuvântul, așa cum Fericitul Augustin afirma, atât ca instrument al gândirii, cât și ca instrument al comunicării. Din această nevoie ființială s-a născut rugăciunea și, pe urmele acesteia, psalmul, care a fost văzut drept „o rugăciune poetizată”. Psalmul, acea „teologie în starea ei de grație muzicală”, străbătută de „duhul davidic” [Anania, 2000:107, 111], ilustrează cel mai fidel, poate, conflictul interior al ființei umane, zbciumul lăuntric al acesteia, mistuirea ființială întru gășire și re-gășire, întru căutarea *acelui* reper, a *acelei* căi. Psalmii au fost grupați în *Cartea Psalmilor* sau *Psaltire* (ebr. *tephelim* „cântece de laudă”; gr. *psalterion* „instrument cu coarde”). Aceasta face parte din Vechiul Testament și este considerată o carte canonică a Sfintei Scripturi, cu un caracter didactico-poetic. Ea conține 150 de psalmi canonici și un psalm necanonic (Psalmul 151) și, după cum spunea Nicolae Iorga, „Din tot Vechiul Testament nu e nicio carte care să se poată mai mult potrivi pentru nevoile, pentru durerile și nădejtile fiecăruia ca Psaltirea; niciuna nu poate sluji mai bine, cu toată împărăteasca-i strălucire, ca veșmânt pentru orice simțire umilă care nu-i în stare să-și găsească înseși vorbele. În cele o sută cincizeci de mărturisiri, de rugăciuni, de imnuri, de tânguiri se află tot sufletul omenesc în întoarcerea lui asupra sa însuși și în avântul plin de sfială și de temere către puteri mai mari decât dânsul.” [Iorga, 1904:CLXXXIV apud Dosoftei, 1974:XX-XXI].

I.1. Clasificare. Psalmii au fost împărțiți în cinci mari categorii, care corespund tematic celor cinci cărți veterotestamentare atribuite lui Moise: 1) psalmi care au ca subiect predominant omul și care corespund cărții *Geneza* (Psalmii 1-41), 2) psalmi care conțin cântări de eliberare și care corespund *Exodului* (Psalmii 42-72), 3) psalmi care sunt asociați slujbei de la templu și corespund *Leviticului* (Psalmii 73-89), 4) psalmi care evocă peregrinările evreilor și corespund cărții *Numeri* (Psalmii 90-106) și 5) psalmi care exprimă atașamentul dintre credincioși și divinitate și corespund cărții *Deuteronom* (Psalmii 107-150). S-a realizat, de asemenea, „o sinteză menită să-l ajute pe creștin să-și grupeze psalmii în funcție de trebuințele lui sufletești” [Anania, 2009:616]. În acest sens, au fost identificate imnurile („cântări de slavă și preamărire a lui Dumnezeu ca Împărat universal sau ca Împărat al Sionului”), rugăciunile („cereri la vreme de necaz, de suferință, plângeri adresate lui Dumnezeu”), grupate în rugăciuni colective și rugăciuni individuale, psalmii de mulțumire, psalmii regalii („se referă la persoana regelui sau la ceremoniile legate de curtea regală”) și psalmii mesianici („în întregime sau parțial se referă la Domnul Iisus Hristos prin dimensiunea lor profetică”) [Anania, 2009:616]. Aceste tipuri de psalmi au fost sistematizate în trei grupe mari, care conțin, la rândul lor, o serie de subgrupe. Astfel: grupa A (*Kultusgruppe*) este alcătuită din psalmi care „durchaus vom kultischen Gedankenkreis beherrscht sind”, grupa B (*kultisch-religiöse Mischgruppe*) cuprinde psalmi, „in denen die kultische Gedankenlinie unterbrochen ist durch Kundgebung ausserkultischen religiösen Empfindens”, iar grupa C (*religiöse Gruppe*) este alcătuită din psalmii în care „die kultisch ungebundene religiöse Gedankenführung ausschließlich herrscht” [Quell, 1926:69]. În cadrul grupelor B și C apar așa-numitele *Klagelieder* (cântece/psalmi de tânguire), împărțite în individuale și

colective. În prezenta lucrare vom aborda doar psalmii de tânguire individuali pe care i-am identificat în prima jumătate a *Cărții Psalmilor* (psalmii 1-75).

II. Psalmii de tânguire individuali. În genere, acești psalmi au o structură tripartită alcătuită din introducere, cuprins sau corp al psalmului și încheiere. Analizând primii 75 de psalmi se poate observa că în unii se respectă această schemă constitutivă, în vreme ce în alții apar abateri sau elemente noi. În acest sens am considerat oportun să ne raliem opiniei lui Emil Balla (1912) și să utilizăm următoarea împărțire a psalmilor de tânguire individuali: psalmi care respectă structura tipică (psalmii 3, 5, 12, 16, 21, 25, 26, 30, 31, 34, 37, 38, 41, 42, 53, 54, 55, 56, 58, 63, 68, 69, 70), psalmi care se abat puțin de la această structură (psalmii 15, 18, 27, 35, 50, 60, 62), psalmi în care apar și alte structuri (psalmii 4, 7, 10, 18, 35, 61, 62), psalmi care se abat complet de la structura tipică (psalmul 51) și psalmi a căror structură derivă de la structura de bază (psalmul 22) [Balla, 1912:16-17].

II.1. Psalmi care respectă structura tipică. Secvența introductivă este alcătuită dintr-o adresare directă către Dumnezeu, care este formulată sub forma unei interogații retorice („Doamne, de ce s-au înmulțit cei ce mă necăjesc?” – Psalmul 3, 1; „Până când, Doamne, mă vei uita cu totul? / Până când Îți vei întoarce fața de la mine? / Până când voi pune îngândurări în sufletul meu, / dureri în inima mea ziua și noaptea? [...]” – Psalmul 12, 1-2). Pot fi întâlnite scurte secvențe narativ-descriptive („Fericiți cei cărora li s-au trecut cu vederea fărădelegile / și ale căror păcate li s-au acoperit. [...]” – Psalmul 31, 1) care, îmbinate cu o interogație sau cu o exclamație, se constituie uneori chiar într-o rugăciune: „Când eu am strigat, Tu m-ai auzit, Dumnezeul dreptății mele; / întru necaz m-ai alinat; / ai milă de mine, ascultă-mi rugăciunea!” – Psalmul 4, 1; „Domnul este luminarea mea și mântuirea mea; de cine mă voi teme? / Domnul este ocrotitorul vieții mele; de cine mă voi înfricoșa?” – Psalmul 26, 1; „În ce chip tânjește cerbul după izvoarele apelor, / așa tânjește sufletul meu după Tine, Dumnezeule. / Însetat-a sufletul meu de Dumnezeu cel tare, cel viu; când oare voi veni și mă voi înfățișa înaintea lui Dumnezeu?” – Psalmul 41, 1-2; „Mântuiește-mă, Dumnezeule, că până la suflet m-au năpădit apele. / În noroiul adâncului m-am afundat, și nimic de care să mă țin. / Intrat-am în adâncurile mării, și furtuna m-a copleșit.” – Psalmul 68, 1-2. În alți psalmi este folosit monologul interior în cadrul secvenței introductive: „Păzește-mă, Doamne, că în Tine am nădăjduit. / Zis-am Domnului: Domnul meu ești Tu, / că bunurile mele nu-Ți trebuie...” – Psalmul 15, 1-2; „Oare nu lui Dumnezeu I se va supune sufletul meu? / că de la El îmi este mântuirea; / fiindcă El este Dumnezeu meu, Mântuitorul meu / și ocrotitorul meu, și mai mult nu mă voi clătina.” – Psalmul 61, 1-2. De asemenea, în partea introductivă sunt inserate secvențe exclamativ-interogative sub forma unor rugăciuni de cerere¹: „Graiurile mele ascultă-le, Doamne, / înțelege-mi strigarea!” – Psalmul 5, 1;

¹ Rugăciuni prin care psalmistul Îi solicită lui Dumnezeu să-i asculte tânguirea și să-l izbăvească de vrăjmași și de greutatea prin care aceștia îl împovărează. Cerându-I ajutorul, psalmistul își exprimă totodată încrederea deplină în

„Doamne, nu cu mânia Ta să mă mustri, / nici cu urgia Ta să mă certî. / Miluiește-mă, Doamne, că sunt neputincios [...]” – Psalmul 6, 1-2; „Doamne, Dumnezeul meu, în Tine am nădăjduit, / mântuiește-mă de toți cei ce mă prigonesc și izbăvește-mă [...]” – Psalmul 7, 1; „Ascultă-mi, Doamne, dreptatea, / ia aminte la ruga mea, / pleacă-Ți auzul la rugăciunea mea din buze neviclene!” – Psalmul 16, 1; „Judecă-mă, Doamne, că eu întru nerăutate am umblat; / și, întru Domnul nădăjduind, nu voi slăbi. / Cearcă-mă, Doamne, pune-mă la încercare; / aprinde-mi rărunchii și inima.” – Psalmul 25, 1-2; „Miluiește-mă, Dumnezeule, miluiește-mă, / că în Tine s-a încrezut sufletul meu / și în umbra aripilor Tale voi nădăjdui [...]” – Psalmul 56, 1; „Dumnezeule, spre ajutorul meu ia aminte; / Doamne, grăbește-Te să-mi ajuți!” – Psalmul 69, 1.

Corpul psalmului conține secvența tânguirii, rugăciunea de cerere, diferite motive prin care se încearcă sensibilizarea și convingerea lui Dumnezeu ca să-Și ofere ajutorul. Psalmistul prezintă detaliat propria suferință, propriul zbcium născut din îndepărtarea de Dumnezeu, din ispite și păcate care par a fi de nebiruit: „ochiul îmi e tulburat de supărare, / și tot astfel sufletul și inima mea. / Că-ntru dureri mi se cheltuie viața / și-ntru suspine anii mei; / tăria mea s-a slăbit în sărăcie / și oasele mele s-au tulburat.” – Psalmul 30, 9-10; „Că fărădelegile mele au covârșit capul meu, / ca o sarcină grea mă apasă. / Împuțitu-s-au și au putrezit rănile mele / de la fața nebunicii mele; / chinuitu-m-am și m-am gârbovit peste măsură, / toată ziua mâhnindu-mă umblam. [...] Necăjitu-m-am și m-am smerit foarte, / răcnit-am din suspinul inimii mele.” – Psalmul 37,4-8. În unii psalmi se pare că „singurul strigăt a rămas acela al trupului chinuit de durere” (Anania, 2009:649): „Fiindcă eu am tăcut, oasele mi-au îmbătrânit / în strigătul meu de toată ziua” – Psalmul 31, 3. Împresurat, ispitit și atacat de vrăjmași, psalmistul vede în Dumnezeu singura salvare: „Dar eu prin rugăciunea mea strig către Tine, Doamne; / vremea e pentru bună-plăcerea Ta; / Dumnezeule, întru mulțimea milei Tale / auzi-mă întru adevărul mântuirii Tale. / Mântuiește-mă din noroi, ca să nu mă scufund; / izbăvește-mă de cei ce mă urăsc, și din adâncul apelor, / să nu mă înece vâltoarea apei, / nici să mă înghită adâncul / și nici gura fântâni deasupra mea să se închidă.” – Psalmul 68, 13-15. Relația psalmist-Dumnezeu este tainică și tot tainic este și modul în care Dumnezeu răspunde rugăciunilor și intervine cu smerenia, discreția și iubirea Sa: „Că Tu ești, Doamne, puterea mea de a-ndura; / din tinerețile mele, Domnul e nădejdea mea. / Încă fiind în pânțele, de Tine-am fost legat; / încă din pânțele maicii mele, Tu ești apărătorul meu; / întru Tine de-a pururi e cântul meu de laudă” – Psalmul 70, 5-6. Psalmistul tânjește după El și după ajutorul Său, din setea lui sfântă născându-se nădejdea, încredințarea că rugăciunile i-au fost ascultate și, totodată, dorința de a mărturisi binele primit și de a aduce slavă și doxologie Tatălui Ceresc²: „Căci pe Tine Te voi mărturisi; / adevărul Tău în unelte de cântare, Dumnezeule; / Ție Ți voi cânta, Ție, Sfântul lui Israel. / Bucura-se-vor buzele mele când Ți voi cânta, / și sufletul meu, pe care l-ai mântuit. / Chiar și limba mea toată ziua va cugeta la dreptatea Ta, / când

puterea lui Dumnezeu. Aceste rugăciuni de cerere vor fi amplificate în cuprinsul psalmilor, urmând ca spre final psalmistul să-și exprime certitudinea că ele i-au fost ascultate și împlinite.

² „Setea de Dumnezeu naște tânguirea și pocăința. Pocăința naște nevoința lucrătoare, nevoința lucrătoare naște trezvia, trezvia naște nădejdea că Dumnezeu e aproape. Nădejdea naște iubirea și, în modul cel mai firesc, iubirea Îl naște pe Dumnezeu în inima noastră.” (Mîrea, 2011:11).

vor fi rușinați și înfrunțați cei ce caută să-mi facă rău.” – Psalmul 70, 22-24. În unii psalmi, în mod implicit sau explicit, se conturează imaginea divinității: „Că Tu nu ești un dumnezeu care vrea fărădelegea, / nici va locui cu Tine cel ce dorește răul; [...]” – Psalmul 5, 4; „Tu, Cel ce pătrunzi inimile și rărunchii, Dumnezeule!” – Psalmul 7, 9; „Domnul este în locașul Său cel sfânt, / Domnul în cer Își are tronul, / ochii Lui spre cel sărac sendreaptă, / genele Lui îi cercetează pe fiii oamenilor. / Domnul îl cercetează pe cel drept și pe cel necredincios, / dar sufletul Său îl urăște pe cel ce iubește nedreptatea.” – Psalmul 10, 4-5; „El, Cel ce este mai înainte de veci.” – Psalmul 54, 19.

Încheierea cuprinde o făgăduință și certitudinea că rugăciunea a fost ascultată [Balla, 1912:15-16; Westermann, 1968:48 apud Wagensommer, 1998:40]: „bucura-se-va inima mea de mântuirea Ta; / cânta-voi Domnului, binefăcătorului meu, / cânta-voi numelui Domnului Celui-Preainalt.” – Psalmul 12, 5; „dar eu, Doamne, voi nădăjdui în Tine.” – Psalmul 54, 23. Deși sunt psalmi care se încheie cu un strigăt înălțat către Dumnezeu („Nu mă părăsi, Doamne, Dumnezeul meu, / nu Te-ndepărta de mine; / ia aminte spre ajutorul meu, / Doamne al mântuirii mele!” – Psalmul 37, 21-22; „Cruță-mă, ca să răsuflu / înainte de a mă duce și de a nu mai fi.” – Psalmul 38, 13; „Dumnezeule, vino întru ajutorul meu! / Tu ești ajutorul meu și izbăvitorul meu; / Doamne, nu Te lăsa așteptat!” – Psalmul 69, 4-5), cu o interogație retorică și un scurt monolog interior („De ce ești mâhnit, suflete al meu, și de ce-n adâncul meu mă tulburi? / Pune-ți nădejdea în Dumnezeu, că Lui mă voi mărturisi; / Dumnezeul meu e mântuirea feței mele.” – Psalmul 41, 11 și Psalmul 42, 5), sentimentul predominant din final este bucuria, ființa psalmistului re-găsindu-se și dăruindu-se slujirii și mărturisirii lui Dumnezeu, având nădejdea vieții veșnice, a întâlnirii cu Dumnezeu și a primirii binecuvântării Sale: „Iar eu întru dreptate mă voi arăta feței Tale, / sătura-mă-voi când se va arăta slava Ta.” – Psalmul 16, 15; „Cred că voi vedea bunătățile Domnului în pământul celor vii.” – Psalmul 26, 13; „Și limba mea va grăi dreptatea Ta, / în ziua-ntreagă lauda Ta.” – Psalmul 34, 28; „De bunăvoie Îți voi jertfi Ție, / mărturisi-mă-voi numelui Tău, Doamne, că este bun; [...]” – Psalmul 53, 6; „Tu ești ajutorul meu, Ție Îți voi cânta, / că Tu, Dumnezeule, Tu ești ajutorul meu, / Tu, Dumnezeul meu, Tu ești mila mea.” – Psalmul 58, 17. În unii psalmi sunt exprimate în final îndemnuri și sfaturi pe care psalmistul le adresează vrăjmașilor, fraților de credință sau poporului: „Așteaptă-L pe Domnul, / îmbărbătează-te, inima să ți se-ntărească / și așteaptă-L pe Domnul.” – Psalmul 26, 14; „Îmbărbătați-vă și fie-vă inima întărită, / a tuturor celor ce nădăjduiți în Domnul!” – Psalmul 30, 24.

II.2. Psalmi care se abat de la structura tipică și în care apar și alte structuri. În aceste subclase ale psalmilor de tânguire individuali, modul de construire a secvenței introductive se menține în linii mari. Într-un psalm predomină utilizarea persoanei a III-a singular („Călcătorul de lege, păcătuiind, zice-n sinea lui / că înaintea ochilor săi nu este frică de Dumnezeu. [...]” – Psalmul 35, 1), în adresarea directă către Dumnezeu poate fi inserată o exclamație retorică („Dumnezeule, Dumnezeul meu, spre Tine caut dis-de-diminează; / însetat-a de Tine sufletul meu; / de câte ori i-a fost trupului meu dor de Tine / în pământ pustiu și neumblat și fără apă!” – Psalmul 62, 1)

sau, în locul adresării directe, apare o secvență descriptivă în care se conturează măreția lui Dumnezeu, descriere care va fi continuată în cuprinsul psalmului: „Cerurile povestesc mărirea lui Dumnezeu / și facerea mâinilor Lui o vestește tăria! / Ziua-i spune zilei cuvânt / și noaptea-i vestește nopții cunoaștere.” – Psalmul 18, 1-2. Într-o măsură mai mare apar abateri în privința cuprinsului psalmilor, astfel că se pot identifica secvențe în care sunt prezentate măreția lui Dumnezeu („Nu sunt graiuri și nici cuvinte / ale căror glasuri să nu se-audă. [...] În soare Și-a pus locașul Său; / și El, ca un mire ce iese din camera Sa, / bucura-Se-va ca un uriaș ce-Și aleargă drumul. / De la marginea cerului își are ieșirea, / pân- la marginea cerului îi este alergarea, / și nimic nu se poate ascunde de căldura lui.” – Psalmul 18, 4-6), legea și judecata divine („Legea Domnului e fără prihană: / întoarce suflete; [...] judecățile Domnului sunt adevărate: / îndreptățite toate.” – Psalmul 18, 7,9), rugăciunile și tânguirile nefiind foarte extinse: „Greșalele, cine le va pricepe? / de [greșalele] mele cele ascunse curățește-mă [...]” – Psalmul 18, 12. Psalmistul se adresează în mod direct fraților săi într-o credință, povățuindu-i: „Mâniați-vă, dar nu păcătuiți; / deasupra paturilor voastre / căți-vă de cele ce-ați grăit în inimile voastre. / Jertfiți jertfa dreptății și nădăjduiți în Domnul.” – Psalmul 4, 5; „de-ar curge-n valuri bogăția, inima să nu v-o apropiati.” – Psalmul 61, 10. Persoana a III-a se folosește pentru conturarea „portretului” păcătosului („Cuvintele gurii sale sunt fărădelege și viclesug, / el n-a dorit să înțeleagă cum e să fii bun. / Fărădelege a gândit în așternutul său, / pe sine s-a pus în orice cale care nu e bună / și răutatea n-a urât-o.” – Psalmul 35, 3-4), dar și pentru a se face referire la persoana psalmistului („anii lui până-n zile din neam în neam; [...]” – Psalmul 60, 6). Secvențe aparte sunt și cele în care psalmistul Îi cere lui Dumnezeu pedeapsă pentru păcatele sale („Doamne, Dumnezeuul meu, dac-am făcut eu aceasta, [...] atunci gol să cad eu din fața vrăjmașilor mei; / vrăjmașul să-mi prigonească sufletul și să-l prindă, / viața în lut să mi-o calce / și slava să mi-o culce-n țărână!” – Psalmul 7, 5), cele în care în rugăciunea de cerere a psalmistului sunt „țesute” și binecuvântările pe care acesta așteaptă să le primească de la Dumnezeu în urma ascultării rugii sale („Stropi-mă-vei cu isop și mă voi curăți, / spăla-mă-vei și mai alb decât zăpada mă voi albi. / Auzului meu vei da bucurie și veselie, / bucura-se-vor oasele cele smerite.” – Psalmul 50, 7-8), dar și secvențele în care este prezentată comuniunea tainică dintre Dumnezeu și psalmist și în care acesta din urmă își exprimă încrederea în dobândirea bucuriei și a stării de har: „Așa Te voi binecuvânta în viața mea / și întru numele Tău voi ridica mâinile mele. / Ca de seu și de grăsime să se sature sufletul meu, / și cu buze de bucurie Te va lauda gura mea. // [...] că Tu ai fost ajutorul meu / și întru umbra aripilor Tale mă voi bucura. / Lăpitu-s-a sufletul meu de Tine, / dreapta Ta m-a ocrotit.” – Psalmul 62, 4-8.

Secvența finală cuprinde în unii psalmi nu doar făgăduința că psalmistul va aduce doxologie și va da slavă lui Dumnezeu („Așa voi cânta numelui Tău în veacul veacului, / pentru ca zi de zi să-mi plinesc făgăduințele.” – Psalmul 60, 8), ci și o adresare către Dumnezeu în numele poporului („Mântuiește poporul Tău și binecuvintează moștenirea Ta; / păstorește-i și înalță-i până-n veac.” – Psalmul 27, 9), ilustrarea unei/unor trăsături a/ale lui Dumnezeu („Că drept este Domnul, iubește dreptatea, / iar fața Lui spre cele drepte privește.” – Psalmul 10, 7), o prezentare a modului în care păcătoșii vor fi „răsplătiți” pentru faptele lor („că s-a astupat gura

celor ce grăiesc nedreptăți” – Psalmul 62, 11; „Acolo au căzut toți cei ce lucrează fărădelege; / izgoniți au fost și nu vor putea să se ridice.” – Psalmul 35, 12). În alți psalmi se poate identifica stilul indirect liber: „Dumnezeu a vorbit o dată, eu două lucruri am auzit: / că puterea e a lui Dumnezeu, și a Ta, Doamne, este mila; / că Tu vei răsplăti fiecăruia după faptele lui.” – Psalmul 61, 11-12.

II.3. Psalmi care se abat complet de la structura tipică. În această categorie este inclus doar psalmul 51³, care nu mai păstrează tonul de tânguire din ceilalți psalmi și în care se remarcă un monolog adresat unei persoane al cărei suflet este legat doar de bogăție și de putere. Secvența inițială este alcătuită dintr-o interogație retorică („Ce te fălești întru răutate, puternice, / și toată ziua întru fărădelege?” – Psalmul 51, 1) prin care se face trecerea către corpul psalmului în care, pe un ton ferm și aspru, psalmistul expune fărădelegile săvârșite de acea persoană și modul în care va fi „răsplătit” de Dumnezeu pentru acestea. În secvența finală psalmistul își exprimă încrederea pe care o are în Dumnezeu, nădejdea întâlnirii cu Acesta și-I făgăduiește să-I dea slavă pentru ajutorul primit.

II.4. Psalmi a căror structură derivă de la structura de bază. Psalmul 22, numit și „psalmul Bunului Păstor” [Anania, 2009:641], ar putea încheia într-o notă optimistă ciclul psalmilor de tânguire, deși este așezat în prima parte a *Cărții Psalmilor*. Încrederea deplină în mila, ajutorul, paza și povățuirea lui Dumnezeu, pacea și bucuria regăsirii și împlinirii ființei au luat locul tânguirii, al chinului și zbuciumului interior: „Domnul mă paște și nimic nu-mi va lipsi. / La loc de pășune, acolo m-a sălășluit, / la apa odihnei m-a hrănit, / sufletul mi l-a întors la sineși.” – Psalmul 22, 1-3. Acestea sunt prezentate începând cu secvența inițială și continuând cu tot cuprinsul psalmului. În final este exprimată nădejdea de a avea o viață cu ani binecuvântați de mila și ocrotirea lui Dumnezeu: „Și mila Ta mă va urma în toate zilele vieții mele / și voi locui în casa Domnului întru lungime de zile.” – Psalmul 22, 6.

III. Concluzii. Psalmii de tânguire individuali sunt alcătuiți după o structură de bază (secvență introductivă, cuprins, secvență finală) și prezintă elemente recurente la nivel ideatic. Deși acest mod de structurare este respectat în majoritatea psalmilor, nu se poate vorbi de o stereotipizare structurală a psalmilor de tânguire tocmai datorită abaterilor întâlnite în unii psalmi. Acestea au rolul de a dinamiza structura tipică și de a îmbogăți cuprinsul psalmilor de tânguire.

³ Se au în vedere doar psalmii din prima jumătate a *Cărții Psalmilor*.

BIBLIOGRAFIE

- Balla, Emil, 1912. *Das Ich der Psalmen*, Vandenhoe & Ruprecht, Göttingen.
- Biblia sau Sfânta Scriptură*, 2009. Versiune diortosită după Septuaginta, redactată, adnotată și tipărită de Bartolomeu Valeriu Anania, Arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului, Mitropolit al Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului, Editura Renașterea, Cluj-Napoca.
- Dosoftei, 1974. *Psaltirea în versuri*, Editura Mitropoliei Moldovei și Sucevei, Iași.
- Klaster-Ungureanu, Grete (coord.), 2007. *Dicționar german-român*, Ediția a III-a, revizuită și adăugită, Editura Univers Enciclopedic, București.
- Mirea, Luca, Ieromonah, 2011. *Crâmpie de gând și cuvânt*, Editura Predania, București.
- Poezia Vechiului Testament*, 2000. versiune revizuită după *Septuaginta*, redactată și comentată de Bartolomeu Valeriu Anania sprijinit pe numeroase alte osteneli, Editura IBMBOR, București.
- Quell, Gottfried, 1926. *Das kultische Problem der Psalmen. Versuch einer Deutung des religiösen Erlebens in der Psalmendichtung Israels*, Verlag von W. Kohlhammer, Stuttgart.
- Wagensommer, Georg, 1998. *Klagepsalmen und Seelsorge. Der Psalter als Ausdruck persönlicher Frömmigkeit und Sprachhilfe für kranke Menschen*, Lit Verlag, München.